

Bijlage 1. Lijst met beleidsinstrumenten (N=21)

Beleidsinstrument	Omschrijving
1. Reclame	Reclame voor MDMA-houdende producten verbieden of reguleren
2. Verpakkingen	Verpakking van MDMA: 'plain packaging', preventieboodschap of geen eisen
3. Verkoop (bedrijven)	Handel in MDMA tussen bedrijven onderling: verbieden of reguleren
4. Verkoop (gebruikers)	Verkoop van MDMA aan consumenten verbieden of reguleren
5. Monitoring	Mate van monitoring van productkwaliteit, prevalentie en incidenten
6. Bezit	Bezit van MDMA-houdende producten (kleine en grotere gebruikershoeveelheid)
7. Leeftijdsgrens	Leeftijdsgrens bij aankoop of gebruik van ecstasy (geen, 18 of > 18 jaar)
8. Strafbaarstelling	Sanctionering van consument, verkoper of beiden bij schending leeftijdsgrens
9. Eisen verkopers	Eisen aan verkopers (strafblad, kennis) of niet
10. Prijsbeleid	Prijsbeleid (minimumprijs of geen restricties)
11. Kwaliteitsregels	Kwaliteitsregels stellen voor producten of niet
12. Sanctionering kwaliteit	Sanctionering bij schending kwaliteitsregels (geen, licht, zwaar)
13. Productie	Verbod op of reguleren van de MDMA-productie en -producten
14. Misdaadbestrijding	Prioritering misdaadbestrijding (laag, selectief, hoog)
15. Export	Export legaliseren of niet
16. Voorlichting	Subsidiëren van gezondheidsvoorlichting over ecstasy (niet, minimaal, grotendeels)
17. Sturing preventie	Sturing drugsvoorlichting door overheid (niet, zwak, sterk)
18. Soort voorlichting	Voorlichting richten op abstinentie of 'harm reduction'
19. Soort overheid	Welke overheid (of geen) is verantwoordelijk voor drugsbeleid?
20. Int. verdragen	Hoe gaat Nederland om met internationale verdragen (compliant – schending)?
21. Strafmaat	Hogere straf voor illegale productie/handel. MDMA, synth. drugs, alle drugs, niet.

1350 : 2 = 675 scores

675 : 3 + 225 scores per groep

Lijst van instrumenten (formele definities, zoals door de Denktank geformuleerd)

Afk.	Beschrijving en keuzes/opties
REC	Aanprijzen MDMA-houdende producten Blootstelling aan reclame leidt tot toename in gebruik. Het verbieden van reclame voorkomt dit.
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.
	• Reclame verboden : Er mag geen reclame worden gemaakt voor MDMA.
	• Alleen verpakkingsreclame : Er mag geen reclame worden gemaakt, maar verpakkingsmateriaal kan wel worden gebruikt voor marketingdoeleinden (de situatie met betrekking tot tabaksproducten in 2019).
	• Leeftijdsbegrensde reclame : Er mag reclame worden gemaakt, maar deze moet zo worden ingezet dat mensen die buiten de leeftijdsgrens vallen er niet aan bloot worden gesteld (de situatie met betrekking tot alcoholproducten in 2019).
	• Alleen business to business reclame : Er mag reclame worden gemaakt, maar deze mag alleen worden gericht op de verkopers van MDMA, niet op consumenten (i.e. vergelijkbare restricties als gelden voor prescriptie medicijnen)
	• Reclame toegestaan : Reclame is toegestaan, en er zijn geen restricties.
PAC	'Packaging' Er kunnen restricties worden opgelegd met betrekking tot de verpakking, zoals 'plain packaging' en/of het opnemen van een preventieboodschap.
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.

	• Plain packaging met preventieboodschap Verpakkingen moeten er allemaal hetzelfde uitzien, en er moeten preventieboodschappen op de verpakkingen worden gedrukt.
	• Alleen plain packaging : Verpakkingen moeten er allemaal hetzelfde uitzien, maar hoeven geen preventieboodschappen te bevatten.
	• Alleen preventieboodschap : Verpakkingen moeten preventieboodschappen bevatten, maar verder gelden er geen restricties.
	• Geen restricties : Er gelden geen restricties met betrekking tot de verpakking.
VKB	Handel van MDMA-houdende producten Dit gaat over verkoop van MDMA-houdende producten van bedrijven aan bedrijven .
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.
	• Niet toestaan : MDMA-houdende producten verkopen aan bedrijven is illegaal.
	• Gereguleerd : Alleen bedrijven met een licentie mogen MDMA-houdende producten verkopen aan andere bedrijven.
	• Conform warenwet : De warenwet bepaald welke bedrijven MDMA-houdende producten mogen verkopen aan andere bedrijven, en onder welke voorwaarden.
	• Conform geneesmiddelenwet : De geneesmiddelenwet bepaald welke bedrijven MDMA-houdende producten mogen verkopen aan andere bedrijven, en onder welke voorwaarden.
	• Toestaan : Alle bedrijven mogen MDMA-houdende producten verkopen aan andere bedrijven.
VKG	Verkoop van MDMA-houdende producten aan consumenten Dit gaat over verkoop van MDMA-houdende producten aan consumenten .
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.
	• Niet toestaan : MDMA-houdende producten verkopen aan consumenten is illegaal.
	• Gereguleerd : Alleen bedrijven met een licentie mogen MDMA-houdende producten verkopen aan consumenten.
	• Conform warenwet : De warenwet bepaald welke bedrijven MDMA-houdende producten mogen verkopen aan consumenten, en onder welke voorwaarden.
	• Conform geneesmiddelenwet : De geneesmiddelenwet bepaald welke bedrijven MDMA-houdende producten mogen verkopen aan consumenten, en onder welke voorwaarden.
	• Toestaan : Verkoop van MDMA-houdende producten aan consumenten is voor iedereen legaal.
MON	Monitoring Monitoren van kwaliteit van MDMA, prevalentie van gebruik, incidenten (zoals gezondheidsincidenten, geweldsincidenten en milieu-incidenten) en criminaliteit.
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.
	• Geen : Er is geen monitoring.
	• Selectief : Er wordt selectief gemonitord.
	• Uitgebreid : Er wordt zoveel mogelijk en op gezette tijden gemonitord.
POS	Bezit van MDMA-houdende producten Dit gaat over bezit van MDMA-houdende producten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen een gebruikershoeveelheid MDMA (die later wordt vastgesteld) en grootbezit (bezit van een grotere hoeveelheid, bijvoorbeeld om over een langere periode van meerdere dagen, weken, maanden of jaren zelf te gebruiken, om te delen, om weg te geven, of om te verkopen).
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.

	• Bezit is niet toestaan : MDMA bezitten is illegaal en wordt vervolgd.
	• Gebruikershoeveelheid gedogen : MDMA bezitten is illegaal, maar het bezitten van een gebruikshoeveelheid wordt niet vervolgd.
	• Gebruikershoeveelheid legaal, grootbezit gedoogd : Een gebruikershoeveelheid MDMA bezitten is legaal, grootbezit is illegaal maar wordt niet vervolgd.
	• Bezit is toegestaan : MDMA bezitten is legaal, ongeacht de hoeveelheid.
AGE	Leeftijdsgrens Een leeftijdsgrens is de operationalisatie van de wens van de overheid dat een middel pas na een bepaalde leeftijd wordt gekocht/gebruikt (afhankelijk van wat, volgens andere instrumenten, legaal is), zoals al gangbaar is voor bijvoorbeeld alcohol. Een leeftijdsgrens kan op verschillende manieren worden bekrachtigd; zie daarvoor 'legal_age_enforcing'.
	• Er is geen leeftijdsgrens. : Er is geen leeftijdsgrens: iedereen mag MDMA kopen en gebruiken, en verkoop aan mensen van elke leeftijd is legaal.
	• De leeftijdsgrens is 18 jaar : 18 jaar is de leeftijd dat mensen wettelijk aansprakelijk worden. Op dat moment zijn ze wettelijk gezien voor het eerst zelf helemaal verantwoordelijk voor hun eigen keuzes. Dit is ook de leeftijdsgrens voor alcohol.
	• De leeftijdsgrens is hoger dan 18 jaar : Omdat de hersenen nog tot in de twintig blijven door-ontwikkelen, is middelengebruik gedurende die periode vaak schadelijker. Bovendien geldt dat mensen die later starten met middelengebruik hun gebruik later vaak beter in de hand kunnen houden.
PUN	Strafbaarheid schending leeftijdsgrens De verantwoordelijkheid voor het schenden van een leeftijdsgrens kan worden gelegd bij de consument, de verkoper, of allebei.
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.
	• Niemand strafbaar : Er is geen leeftijdsgrens.
	• Verkoper strafbaar : Als iemand onder de leeftijdsgrens is en toch MDMA koopt, dan is de verkoper strafbaar.
	• Beiden strafbaar : Als iemand onder de leeftijdsgrens is en toch MDMA koopt, dan zijn zowel die persoon als de verkoper strafbaar (het is heel onwaarschijnlijk dat ooit alleen de koper strafbaar is, maar de verkoper niet).
	• Grotendeels : De overheid subsidieert het grootste deel van de gezondheidsvoorlichting die nodig is om de gezondheid en het welzijn van burgers te optimaliseren met betrekking tot MDMA-gebruik.
REQ	Benodigde vergunningen voor verkoop MDMA Dit punt heeft betrekking op de eisen die worden gesteld om een vergunning te krijgen om MDMA aan consumenten te mogen verkopen.
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.
	• Geen eisen : Iedereen mag MDMA-houdende producten verkopen.
	• Alleen vergunninghouders : Alleen vergunninghouders mogen MDMA-houdende producten verkopen aan consumenten.
PRI	Prijsrestricties Dit instrument heeft betrekking op restricties die opgelegd kunnen worden aan de verkoop van MDMA.
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.
	• Geen prijsrestricties : Verkopers worden geen extra restricties opgelegd (dan de restricties die al gelden volgens bijvoorbeeld de warenwet, geneesmiddelenwet, of andere vigerende wetgeving).
	• Minimumprijzen : Er worden minimale prijzen vastgesteld (bijvoorbeeld per milligram MDMA), en MDMA-houdende producten mogen niet voor minder worden verkocht.

QAr	Kwaliteitsbeheer: regelgeving Kwaliteitseisen zijn gedefinieerd als minimale wettelijke eisen waar MDMA aan moet voldoen voordat het verkocht mag worden aan consumenten.
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.
	• Geen eisen/kwaliteitsdefinitie geformuleerd : Er bestaan geen richtlijnen of wettelijke eisen voor MDMA.
	• Wel eisen/kwaliteitsdefinitie geformuleerd : Er zijn richtlijnen of kwaliteitseisen vastgelegd met betrekking tot de kwaliteit van MDMA.
QAs	Kwaliteitsbeheer: Als er kwaliteitseisen zijn, dan kan schending daarvan niet, licht, of zwaar worden bestraft.
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.
	• Geen : Schending van kwaliteitseisen wordt niet bestraft: deze eisen zijn dus richtlijnen.
	• Licht : Schending van kwaliteitseisen wordt licht bestraft.
	• Zwaar : Schending van kwaliteitseisen wordt zwaar bestraft.
PRD	Productie. Dit betreft het produceren van 3,4-methyleendioxymethamfetamine-houdende producten.
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.
	• Niet toestaan : MDMA-houdende producten produceren is illegaal.
	• Gereguleerd : Alleen bedrijven met een licentie mogen MDMA-houdende producten produceren.
	• Analoog aan warenwet : De regelgeving die bepaalt welke bedrijven MDMA-houdende producten mogen produceren, en onder welke voorwaarden wordt analoog aan de warenwet.
	• Analoog aan geneesmiddelenwet : De regelgeving die bepaalt welke bedrijven MDMA-houdende producten mogen produceren, en onder welke voorwaarden wordt analoog aan geneesmiddelenwet ontworpen.
	• Toestaan : Alle bedrijven mogen MDMA-houdende producten produceren.
PRM	Prioritering bestrijding MDMA-gerelateerde misdaad Dit instrument betreft de prioriteit die wordt gegeven aan het bestrijden van MDMA-gerelateerde misdaad.
	• Hoog : MDMA-gerelateerde misdaadbestrijding heeft een hoge prioriteit.
	• Laag : MDMA-gerelateerde misdaadbestrijding heeft een lage prioriteit.
	• Selectief : MDMA-gerelateerde misdaadbestrijding door georganiseerde misdaad heeft een hoge prioriteit, maar door consumenten een lage prioriteit.
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.
EXP	Status van export Export kan legaal of illegaal zijn.
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.
	• Illegaal : Export van MDMA-houdende producten is illegaal.
	• Legaal : Export van MDMA-houdende producten is legaal.
SUB	Subsidiëren van gezondheidsvoorlichting Gezondheidsvoorlichting is gedefinieerd als elke doelgerichte poging om, door invloed uit te oefenen op de omgeving van burgers of de psychologie van burgers, die burgers te ondersteunen in het maken van keuzes die hun gezondheid en/of welzijn versterken of verhogen.
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.

	• Niet: De overheid subsidieert gezondheidsvoorlichting niet.
	• Minimaal: De overheid subsidieert gezondheidsvoorlichting met betrekking tot MDMA-gebruik minimaal (het huidige model voor alcohol, tabak, en andere middelen).
	• Grotendeels: De overheid subsidieert het grootste deel van de gezondheidsvoorlichting die nodig is om de gezondheid en het welzijn van burgers te optimaliseren met betrekking tot MDMA-gebruik.
STE	Sturen van preventieorganisaties Een overheid kan gezondheidsvoorlichting overlaten aan de daarin gespecialiseerde preventieorganisaties, maar zij kan haar eigen standpunt ook opleggen aan die organisaties, bijvoorbeeld door subsidiestromen te verleggen.
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.
	• Niet : De overheid formuleert doelen en prioriteiten op het niveau van gezondheid en welzijn van burgers en laat preventieorganisaties bepalen hoe die doelen het beste bereikt kunnen worden.
	• Zwak : De overheid staat zichzelf toe uitspraken te doen over gezondheidsvoorlichtingsbeleid en laat doorschemeren waar haar voorkeuren liggen. Organisaties die zich voegen naar deze politieke voorkeuren maken bijvoorbeeld meer kans op subsidie, maar organisaties die dat niet doen kunnen nog prima overleven.
	• Sterk : De overheid maakt duidelijk dat het organisaties niet in dank wordt afgenomen als zij gezondheidsvoorlichting beoefenen vanuit een ander perspectief dan dat van de overheid. Dit kan zich bijvoorbeeld uiten in het stopzetten van subsidies of het dwingen tot fusies.
PRS	Sturen van gezondheidsvoorlichting Er zijn twee posities die een overheid kan innemen met betrekking tot gezondheidsvoorlichting. Het eerste is dat abstinentie het doel is van gezondheidsvoorlichting. Het tweede is dat het minimaliseren van schade het doel is van gezondheidsvoorlichting. Alleen in situaties waarin de gezondheid en het welzijn van burgers beiden optimaal zijn bij abstinentie komen deze twee perspectieven in de praktijk op hetzelfde neer. Goede voorbeelden van abstinentie zijn het beleid in de Verenigde Staten met betrekking tot seksuele voorlichting, en het beleid in de meeste landen met betrekking tot intraveneus middelengebruik. Goede voorbeelden van harm reduction zijn het Nederlandse beleid met betrekking tot seksuele voorlichting en het Nederlandse beleid met betrekking tot heroïnegebruik.
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.
	• Abstinentie : De overheid stelt zich op het standpunt dat het doel van gezondheidsvoorlichting het volledig uitbannen van gebruik van MDMA moet zijn.
	• Harm reduction : De overheid stelt zich op het standpunt dat het doel van gezondheidsvoorlichting het minimaliseren van de schade door MDMA-gebruik moet zijn.
OVH	Verantwoordelijke overheid: welke overheid is verantwoordelijk? De verantwoordelijkheid voor de gezondheidsbevordering bij de Nederlandse burgers kan worden geplaatst bij de nationale overheid, de regionale overheid, bij beiden, of bij niemand.
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.
	• Geen overheid : Niemand is verantwoordelijk voor de gezondheidsbevordering bij de Nederlandse burgers met betrekking tot MDMA-gebruik.
	• Regionale overheid : De gemeentes zijn verantwoordelijk voor de gezondheidsbevordering bij de Nederlandse burgers met betrekking tot MDMA-gebruik.
	• Nationale overheid : Het ministerie van VWS is verantwoordelijk voor de gezondheidsbevordering bij de Nederlandse burgers met betrekking tot MDMA-gebruik.

	• Elke overheid : Het ministerie van VWS en de gemeenten delen in overleg de verantwoordelijkheid voor de gezondheidsbevordering bij de Nederlandse burgers met betrekking tot MDMA-gebruik.
INT	• Internationale strategie Nederland is ondertekenaar van een aantal verdragen die legalisering van MDMA bemoeilijken. Afhankelijk van hoe Nederland hiermee omgaat, kan ze in overtreding raken van een of meer van deze verdragen.
	• Niet van toepassing : Door de opties die binnen dit scenario zijn gekozen in andere instrumenten is geen van de opties in dit instrument van toepassing in dit scenario. Er is dus op geen enkele uitkomst een effect.
	• Compliant : De keuzes van beleidsopties in dit scenario zijn zodanig dat Nederland niet in overtreding is van de verdragen.
	• Schending : Nederland is in overtreding, blijft desondanks in de verdragen, en overtreedt dus de conventies, zoals Canada bijvoorbeeld deed toen zij cannabis legaliseerde.
	• Gedoogverklaring : Nederland houdt zich op het standpunt dat ze niet in overtreding is (conform de internationale uitleg van ons cannabisbeleid).
	• Inter se : Nederland gaat een inter se (onderlinge) modificatie aan met andere landen in de betreffende verdragen.
	• Uitzonderingspositie : Nederland is in overtreding, maar bedingt een uitzonderingspositie, of verlaat de bewuste verdragen.
	• Aanpassing : Nederland is in overtreding, maar zet zich in voor internationale aanpassing van de verdragen.